

Hulevesitulvariskien arviointi Euran kunnassa 2024

Tekla 10.12.2024 § 154

Valmistelu ja lisätiedot tekninen johtaja Ari Jyräkoski, puh. 044 422 4882
käyttöpäällikkö Olli Koivuniemi, puh. 044 4224 971
yhdyskuntatekniikan päällikkö Anne Saarenvalta, puh. 044 422 4955

Kunnan vastuulla on hulevesitulvariskien hallinnan suunnittelu alueellaan eli kunta tekee alustavan arvioinnin hulevesitulvista aiheutuvista tulvariskeistä ja mahdollisesti nimeää merkittävät hulevesitulvariskialueet (laki tulvariskien hallinnasta 620/2010 ja sitä täydentävä asetus 659/2010). Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELYt) vastaavat vesistö- ja meritulvariskien hallinnasta ja kiinteistönomistajat oman kiinteistönsä tulviin varautumisesta.

Tulvariskilain (620/2010, 20 §) mukaan tulvariskien alustava arviointi ja merkittävien tulvariskialueiden nimeäminen tarkistetaan tarpeellisin osin kuuden vuoden välein. Tarkistamisessa noudatetaan soveltuvin osin mitä laissa ja asetuksessa säädetään. Ensimmäisellä ja toisella tulvariskien hallinnan suunnittelukierroksella 2011 ja 2018 tehtyjen alustavien arviointien perusteella ei yksikään kunta nimennyt merkittävää hulevesitulvariskialuetta.

Kolmannella kierroksella kunnat tarkistavat edellisen kierroksen tavoin olemassa olevat alustavat arvioinnit ja tarvittaessa päivittävät ne uuden tiedon perusteella. Kunnan on lain mukaan asetettava ELY-keskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen (Syke) saataville digitaalisessa muodossa päätöspöytäkirjaote ja tarpeelliset asiakirjat merkittävistä hulevesitulvariskialueista. Jos kunnalla ei ole rajapintapalvelua käytössä, em. tiedot on toimitettava digitaalisessa muodossa muulla tavoin.

Hulevedellä tarkoitetaan taajaan rakennetulla alueella maan pinnalle tai muille vastaaville pinnoille kertyvää sade- tai sulamisvettä. Ensisijainen toimi hulevesien aiheuttamien haittojen vähentämisessä on vähentää syntyvän huleveden määrää välttämällä vettä läpäisemättömien pintojen käyttöä ja suosimalla luonnonmukaisempia ratkaisuja. Näitä ratkaisuja suositellaan ensisijaisiksi toimenpiteiksi myös hulevesien viivyttämiseen (mm. painanteet, altaat, kosteikot). Hulevesien johtamisessa hyödynnetään verkostoa, johon kuuluvat mm. ojat sekä hulevesi- ja sekaviemärit ja tulvatilanteessa turvalliset tulvareitit esimerkiksi teitä tai puistoja pitkin.

Alustavan arvioinnin tarkoituksena on arvioida alueen hulevesitulvariskejä ja niiden merkittävyyttä. Hulevesitulvariskien alustava arviointi tehdään toteutuneista tulvista sekä ilmaston ja vesiolojen kehittymisestä saatavissa olevien tietojen perusteella ottaen huomioon myös ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä (620/2010, 7 §). Alustavan arvioinnin perusteella kunta tekee päätöksen, jossa nimeää merkittävät hulevesitulvariskialueet tai toteaa, ettei sellaisia ole kunnan alueella.

Tulvariskin merkittävyyttä arvioitaessa otetaan huomioon tulvan todennäköisyys sekä seuraavat tulvasta mahdollisesti aiheutuvat yleiseltä kannalta katsoen vahingolliset seuraukset:

- 1) vahingollinen seuraus ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle
- 2) välttämättömyyspalvelun, kuten vesihuollon, energiahuollon, tietoliikenteen, tieliikenteen tai muun vastaavan toiminnan, pitkäaikainen keskeytyminen
- 3) yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja turvaavan taloudellisen toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen
- 4) pitkäkestoinen tai laaja-alainen vahingollinen seuraus ympäristölle
- 5) korjaamaton vahingollinen seuraus kulttuuriperinnölle.

Tulvariskin merkittävyyttä arvioitaessa otetaan huomioon myös alueelliset ja paikalliset olosuhteet (tulvariskilaki, 8 § ja 19 §).

Jos tarkasteltavalla alueella on esiintynyt hulevesitulva, josta on aiheutunut edellä kuvattuja yleiseltä kannalta katsoen vahingollisia seurauksia, voidaan tällainen alue nimetä merkittäväksi hulevesitulvariskialueeksi, jos vastaavanlaisen hulevesitulvan syntymistä voidaan pitää edelleen mahdollisena. Tapahtuneita hulevesitulvia tarkasteltaessa tulisi ottaa huomioon tulvien jälkeen tapahtuneet maankäytön muutokset ja toteutetut hulevesitulvariskien hallinnan toimenpiteet.

Esiintyneen tulvatiedon tarkastelemisen lisäksi tulisi selvittää, onko alueella mahdollista esiintyä tulevaisuudessa merkittäviä vahingollisia seurauksia aiheuttavia hulevesitulvia. Syke julkaisi vuoden 2018 alussa hulevesitulvariskien alustavaa arviointia tukemaan ns. alustavan hulevesitulvakartan, joka tuotettiin pintavaluntamallilla lähes kaikille Suomen taajama- ja asemakaavoitetulle alueelle. Kartta ei korvaa kunnalta edellytettyä hulevesitulvariskin alustavaa arviointia, mutta sen avulla saadaan alustava käsitys mahdollisista hulevesitulvavaara-alueista.

Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan kuntien tulee tarkistaa tai tehdä arviointi sekä nimetä mahdolliset merkittävät tulvariskialueet 22.12.2024 mennessä. Ennen arviointia koskevan päätöksen tekemistä ja mahdollisten hulevesitulvariskialueiden nimeämistä, asiaa koskeva ehdotus on pidettävä kunnassa julkisesti nähtävänä vähintään 30 päivän ajan.

Tekniset palvelut on päivittänyt vuonna 2011 laaditun hulevesitulvariskiarvioinnin ja se on esityslistan liitteenä.

Esittelijä	Tekninen johtaja Jyräkoski Ari
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta päättää hyväksyä laaditun hulevesitulvariskien alustavan arvioinnin Euran kunnassa ja asettaa sen julkisesti nähtäville ajalle 16.12.2024 - 15.1.2025, jona aikana kuntalaisilla ja osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä asiassa.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Valmistelu ja lisätiedot

tekninen johtaja Ari Jyräkoski, puh. 044 422 4882
käyttöpäällikkö Olli Koivuniemi, puh. 044 4224 971
yhdyskuntatekniikan päällikkö Anne Saarenvalta, puh. 044 422 4955

Hulevesitulvien alustava arviointi on ollut julkisesti nähtävillä ajalla 16.12.2024 – 15.1.2025. Nähtävilläoloaikana arvioinnista on tullut yksi mielipide.

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry:n mielestä, Euran keskustan alue tulee nimetä tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) mukaiseksi merkittäväksi tulvariskialueeksi. Vesiensuojeluyhdistys katsoo, että Euran kunnan alueella on merkittävää hulevesitulvariskiä, joka ilmastonmuutoksen myötä voimistuu ja todennäköisyys tulvien yleistymiselle kasvaa. Tämän vuoksi yhdistys katsoo, että Eurassa tulee nimetä merkittäviä hulevesitulvariskialueita ja esittää, että tekninen lautakunta muuttaa alustavaa arviotaan Euran kunnan hulevesitulvariskistä. Eurajoen vesiensuojeluyhdistyksen arvio Euran kunnan alueella olevasta hulevesitulvariskistä perustuu seuraaviin asioihin:

1. Hulevesitulvan aikana 25. - 28.11. Euran vesihuoltolaitoksen pumppaamot joutuivat ohitusjuoksuttamaan puhdistamattomia jätevesiä ympäristöön yhteensä 20 294,5 m³. Suurin osa jätevesistä päätyi Eurajokeen. Puhdistamaton jätevesi sisältää muun muassa suuria määriä ihmisen terveydelle vaarallisia suolistobakteereja. Tästä seurasi saastuneen veden aiheuttama kontaminaatoriski ja edelleen vaara ihmisten terveydelle. Myös JVP Eura Oy:n jätevedenpuhdistamolla oli hulevesitulvasta aiheutuneita toimintahäiriöitä erityisesti flotaatioissa / hygienisoinnissa. On syytä huomioida, että Eurajoen huletulva-alueenveden laatuun vaikuttaa kaikkiaan kolmen jätevedenpuhdistamon purkuvedet. JVP Euran Oy:n lisäksi myös Apetit Oy:n ja Säskylän kunnan jätevedenpuhdistamoiden purkuvedet johdetaan Euran kuntakeskuksen alueelle.
2. Euran kunnan omistama Vaaniin pohjavedenottamo sijaitsee lähellä Eurajokea alavalla peltoalueella. Vedenottamon alue oli marrastulvan aikana hulevesitulva-alueita. Suurtulvassa ottoalueella pitkään seissyt hulevesi aiheuttaa riskin juomaveden pilaantumisen tai saastunemiselle ja edelleen terveystarpeen. Vaaniin vedenottamosta johdetaan vesijohtovesi koko Pohjois-Euran alueelle. Juomavettä pumpataan huomattavia määriä myös Euran keskustaan vesijohtoverkostoon ja sieltä edelleen naapurikuntaan Laitilaan. Näissä olosuhteissa Vaaniin ottamon pilaantunut vesi aiheuttaisi riskin kunnan vesihuollon laaja-alaiselle ja pitkäaikaiselle keskeytykselle.
3. Kantatie 43 ja siihen liittyvä tieverkosto kulkee n. 15 km matkan alavien Eurajoen ja Köyliönjoen jokilaaksojen alueilla, jotka ovat tulville alttiita alueita. Marrastulvan aikana hulevesi nousi monin paikoin lähelle kantatie 43:a ja Hiukonkulmalla Laihianjärven kohdalla itse kantatielle. Tielle yöaikaan tulvinut vesi aiheutti tieliikenteelle ennakoimattoman vaaratilanteen. Myöhemmin liikennettä ohjattiin kulkemaan yhden kaistan kautta. Kantatie Harjavallasta – Uuteenkaupunkiin on teollisuudelle tärkeä liikenneväylä, jota raskas liikenne käyttää paljon. Tieosuudella kuljetetaan myös paljon ympäristölle vaarallisia aineita. Tulevaisuudessa on otettava huomioon, että tulvat saattavat

- aiheuttaa ympäristöonnettomuusriskejä ja paikallisesti keskeyttää tieliikenteen pitempiaikaisesti hulevesitulva-alueella.
4. Marraskuun suurtulvan seurauksena Eurajoen valuma-alueen vesistöihin pääsi valtava määrä kiintoainetta ja ravinteita. Pistekuormitus oli peräisin niin pumppaamojen ohijouksutuksista kuin jätevedenpuhdistamoiden purkuvesistä. Hajakuormitus oli taas peräisin voimakkaiden tulvavirtausten huuhtomilta pelto- ja metsäalueilta. Tällaiset poikkeukselliset ravinne- ja kiintoainekuormitukset vaikuttavat laaja-alaisesti javahingollisesti koko valuma-alueen vesistöön sekä Selkämeren. Marrastulvan aikana vesistöjen rehevöityminen ja liettyminen voimistuivat. Kuormitus vaikutti pitkäaikaisesti Eurajoen vedenlaatuun, hidastaen vesistön ekologisesti hyvän tilan saavuttamista. Hyvä tila tulisi saavuttaa viimeistään vuonna 2027 (Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma 2022-2027).
 5. Marraskuun hulevesitulva-alueella Eurassa sijaitsee kolme historiallisesti arvokasta kivisilta Myllysilta, Kirkkosilta ja Paneliansilta. Museoviraston kuvauksen mukaan: ”Euran kirkonkylän historialliset julkiset rakennukset, kirkko, pappila, koulu ja seurantalo Euran Pirtti muodostavat historiallisen saarekkeen kirkonkylän halki kulkevan raitin varrelle.” Tähän historialliseen maisemakokonaisuuteen yhdistyvät myös hautausmaa ja Kirkkosilta. Euran nykyinen kirkko, pappila, vanha koulu ja kivisilta ovat kaikki rakennettu 1800 -luvulla. Marrastulvan aikainen virtaama Kirkkosillan kohdalla aiheutti kestävyysriskin sillan rakenteille ja pielille. Kirkkosillan vaurioituminen ei olisi pelkästään tieliikenteellinen ongelma, vaan laajemmin korjaamaton vahingollinen seuraus satakuntalaiselle kulttuuriperinnölle.

Kuntaliiton ja Sykkeen laatimassa Hulevesitulvariskien alustavan arvioinnin tarkistaminen 3. suunnittelukierroksella -muistiossa on taulukko 1, missä vahinkoryhmät esitetään yhdessä merkittävä tulvariskin kriteerien kanssa. (Kuntaliitto & Syke 2023.) Merkittävän tulvariskin kriteerit on asetettu erittäin korkealle tasolle. Esimerkiksi ihmisten turvallisuutta koskevassa vahinkoryhmässä merkittävän tulvariskin kriteereinä olisi yli 500 asukkaan evakuointi ja muutto korjaustöiden ajaksi sekä kunnan ainoan tai useamman terveydenhuoltorakennukset tai hoitolaitosrakennuksen evakuointi. Näin ollen Euran kunnassa tapahtuneet tulvimiset merkittävydestään huolimatta eivät täytä tässä arvioinnissa ja tulvariskilaisissa tarkoitettuja merkittävän hulevesitulvariskin kriteereitä.

Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy otti Eurajoesta ylimääräiset tarkkailututkimukset marras- ja joulukuussa 2024. Näytteitä otettiin, koska runsaiden sateiden ja lumensulamisvesien aiheuttamien tulvien seurauksena Euran kunnan jätevesien pumppaamoilta pääsi jätevesiä vesistöön 25.–28.11.2024 välisenä aikana. Eurajoen vedenlaatu kohentui selvästi marraskuun lopun ja joulukuun alun tarkkailukertojen välillä muun muassa ravinteiden, kiintoaineen ja bakteerimäärien osalta. Joulukuun alussa noin viikon ylivuotojen alkamisesta ylivuotojen vaikutuksia ei ollut enää havaittavissa ja Eurajoen hygieeninen tila oli erinomainen–tyydyttävä.

ELY -keskusten laatimassa alustavassa vesistötulvariskien arvioissa Eurajoen vesistöalueelta ei ehdotettu tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) mukaisia merkittäviä tulvariskialueita. Vesistöalueelta nousi tarkasteluissa kuitenkin erityisesti esille muuksi tulvariskialueeksi Euran keskusta -alue.

Eurajoen vesiensuojeluyhdistyksen nostot hulevesitulvariskistä marraskuun 2024 tapahtumien valossa ovat kuitenkin sinällään huomioinarvoisia ja vastaavat pitkälti kunnan omaa näkemystä alueen tulvariskeistä. Ne tuleekin ottaa jatkossa huomioon kunnan omassa valmius- ja varautumissunnittelussa ja havaittuja riskejä tulee pyrkiä poistamaan kunnan muun toiminnan yhteydessä. Kunnan jätevesipumppaamoiden osalta vesihuotolaitos on jo reagoinut marrastulvassa havaittuihin haavoittuvuuksiin rakentamalla uhattuina olleille pumppaamoille tulvavallit ja lisäämällä niiden ylivuotolinjoihin sulkuventtiileitä sekä korottamalla pumppaamoiden ympäristöjä. Viemäriverkostoon tulevien vuotovesien karsiminen on jo pitkään ollut vahvasti painotettuna vesihuoltolaitoksen investoinneissa.

Esittelijä	Tekninen johtaja Jyräkoski Ari
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta toteaa, että Euran kunta ei nimeä merkittäviä hulevesitulvariskialueita.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.